

İSLÂM DİNİ, AKIL VE MANTIK DİNİDİR

«سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ

مَا نَنْظُرُ إِلَى آثَارِ رَحْمَةِ اللَّهِ كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا

Muhterem cemaat,

Tarih boyunca, İslâmiyetin cemiyet hayatına müsbet rolü pek büyük olmuştur. Özellikle sosyal kurumların yâni ahlâk, âile, hukuk, ekonomi ve sanat'ın kuvvetli bir kaynağı olduğu bilinen en bâriz gerçeklerdendir. Âsırlarca dünya medeniyetine ışık tutmasının yegâne sebebi, hiç şüphe yok ki, esasını ilme dayayıp, akl-ı selîmi muhatap etmesinden ileri gelmiştir. İslâm dîni olayların, analiz ve sentezinde akklı dâima ön plâna alarak, gerçeklere varabilmek için bir takım metafizik kurallarına baş vurmada, her şeyde aklın rehberliğine çok ihtiyaç olduğunu açıklamıştır. Şunu açıkça söyleyebiliriz ki, İslâmiyetten önceki dinlerin hiç birisi, İslâmiyet kadar akla önem vermemişlerdir.

Aziz din kardeşlerim; bütün kemâli kıymetli şahsında toplayan sevgili Peygamberimiz Hazret-i Muhammed (salât ve selâm ona olsun) bir hadîsinde:

«دين المرء عقله ومن لا عقل له لا دين له»

«İnsanın dîni aklıdır. Aklı olmıyanın dîni de yoktur.» buyurmakla akklı her zaman hâkim kılmıştır. Müslümanlara bu ölçü verildikten sonra akla, mantığa sığmayan safsatalara inanmak yakışır mı? İslâmiyette düşünmeden körü körüne inanmak makbul değildir. Tefekkür hayatını hareket noktası kabul eden İslâm dini, düşünmeyi, murakabeyi bir nevî ibâdet saymıştır. Bir taraftan insanın mânevî varlığını tanıması için ruh âlemini tavsiye etmiş, diğer taraftan da yaşadıkları dünyayı iyi anlaması için kâinatın tetkikini ihmâl etmemiştir.

«قُلْ أَنْظَرُوا مَاذَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ...»

«Ey Muhammed, kullarıma söyle! Yere, göğe baksınlar ve bunların arasındaki varlıklara akıl erdirmeler.» Cenâb-ı Allah, kullarına en kıymetli ha-

zîne olarak akli ihsân etmiş, bu sâyede de, hikmetle dolu kâinatın sırrını çözmelerini emretmiştir :

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِأُولِي الْأَلْبَابِ

«Muhakkak ki, yerin, göğün yaratılışında, gece ve gündüzün dönüşünde akıl sâhipleri için bir çok deliller vardır.» Bu âyet-i celîle nâzil olduğunda Peygamber Efendimiz :

«ويل لمن لا كهابين يحيه ولم يتفكر فيها»

«Kâinatın kuşağını kaplayan bu âyeti okuyup da derin bir tefekküre, olumlu sonuçlar elde etmeye girişmeyenlere yazıklar olsun!» diye hayıflanmıştır.

Aziz ve muhterem din kardeşlerim; dinimiz ne müsevîlik gibi yalnız dünyâyı, ne de İsevîlik gibi yalnız âhireti tavsiye etmiştir. Hem dünya hem de âhiret için durmadan, yorulmadan çalışmamızı emretmiştir. İşte bu görüşü yaşayıp, dile getiren Hazret-i Muhammed (S. A.) biz ümmetine de, aynı hal ile hallenmemiz için :

Ne garip bir tecellîdir ki, bâtil dinlerin sâlikleri habbe kadar hakikatlarını kubbe yapıyorlar da, hakikî dînin mensubu bulunan bizler kubbe kadar ihâtalı hakikatlarımızı bir türlü şuurlaştıramıyoruz... Tevhit dîni olan İslâm'ı tefrikaya vesîle kılmaya çalışıyorlar. Hurâfelerle, tarikatlarla uğraşıyorlar. Allah'ın verdiği İslâm adını bırakıp, çeşitli adlar altında İslâmiyet namına din, iman istismarcılığı yapıyorlar. Yegâne huzur kaynağı olan dînimizde, bir çok huzursuzluklar meydana getiriyorlar. Mukaddes kitabımız Kur'ân-ı Kerîm, bir takım mâneviyatı meçhul kimselerin geçim kaynağı değil, o, bütün insanların huzur ve saâdet menbaidir.

O sâdece ölülerin başında okunmak için bir mezar kitabı olarak inmedi. Fakat O, insanın insana, insanların Allah'ına karşı olan vazifelerini belirtmek için gönderildi. Temelini sağlam zeminlere atan İslâm dîni hurâfelere asla yer vermez, aksine onunla mücâdele eder. Diğer dinlerde olmıyan bir özelliği de İslâmiyet'in toleranslı olmasıdır. Hristiyanlıktaki, afaroz etmek usûlüne karşılık dînimizde hoşgörülük prensibi mevcuttur. Önüne geleni dinsizlikle suçlamaz, bir insanı dinsizlikle itham etmek selâhiyeti, bu dînin hiç bir mensubuna verilmemiştir. Bunu te'yîd eden islâmî bir hükmü sizlere hatırlatmak isteriz : Bir kimsenin küfrüne 99 delil, imânına ise bir delil bulunsa, o kimsenin mü'min olduğuna hükmedilir, asla tekfir edilmez. Muhterem cemaat, insafla hüküm verelim, insanın fikir hayâtına bundan daha büyük bir hürriyet bahşolunabilir mi? Hangi din, mensuplarına bu kadar müsâmaha ve iyimserlik imkânını verir? İşte bu gerçek karşısında, «İslâmiyet uyuşturucu bir afyon» diyenlerde, sızlamıyacak bir vicdan, kızarmıyacak bir yüz arıyorum. Güneş kadar parlak olan dînimize, bâtil, akla ve mantığa

sıgmayan hurâfeleri mal etmekle gölge düşüreceklerini hesaba katanlar aldanacaklardır. Nasıl ki, güneşe çamur atmakla ışığı kapatılamaz, İslâmiyet de öyledir. Kıyâmete kadar beşeriyete ve onun meydana getireceği medeniyete ışık tutacaktır. Semâvî dinlerin son halkasını teşkil eden İslâmiyet, âlemşümül bir din olup bütün insanlığa kucak açmaktadır. Akıl ve mantık ilkelerine dayanan dînımız, bizlerin de aynı ilkeler açısından yürüyüp inanamamızı ister. İslâm dîni akıl ve mantık dîni olduğuna göre, bu dînin savunucularının ve onun nâmına söz söyleyenlerin de her şeyden önce, fikirlerini mantık süzgecinden geçirip, aklın kontrolü altında bulundurması gerekir. Aksi takdirde sür'etini cehâletten alanlar ne hak ve selâhiyetle din nâmına söz söylemek cesâretinde bulunurlar? Yoksa fikrinde bir inkişaf bulunan, kafasında bir yenilik gördükleri Müslümanları bol bol tekfir ederek, birliğe ve beraberliğe çok muhtaç olan İslâm topluluğu arasında derin uçurumlar açarak tefrikaya mı sokmak istiyorlar? Esefle ifade edelim ki, ikincisini yapmışlardır. Asırlar boyunca İslâm'ın hakikî hâmisi olan Türk milleti, mensûbu olduğu dînin tevhit ruhuna uygun olarak dâima birlik ve beraberlik içinde bulunmuşlar ve bu anlam içinde hareket etmişlerdir. Birlikten kuvvet doğar sözüyle toplanıp, asırlarca bu topluluğu toplar bile yıkamamıştır. Aksine ülkeler, gönüller fethetmişlerdir. Bu ülke ve gönüller de hiçbir zaman tahakküme baş vurmamışlardır. Adâletle hükmedip, dinlerinde serbest bırakmışlardır. Allahu Azîmü's-şan da, Peygamberimize hitâben şöyle buyuruyor :

فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ لَّهُمْ عَلَيْهِمْ مَسِيطِرٌ

«Ey Muhammed, doğru yolu göster, sen ancak tebliğ ile mükellefsin, sakın baskı yapma.» Diğer bir âyet-i kerîmede de :

(لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ)

«Dinde zorlama yoktur.» buyrulur. Müslümanlığın en samîmî esâsı olan bu anlayış, dünyanın bellibaşlı bilginlerinin kafalarında, İslâmiyetin ulviyyeti hakkında tatminkâr bir kanaat hâsıl etmiştir. Gene bu bilginlerin bîtaraf kanaatlarına göre, İslâmiyet, Müslümanlar arasında hiç bir ferdine, başkalarının akîdesine hâkim olmak, inancı üzerinde nüfuz etmek selâhiyeti vermemiştir. İslâmiyetin bu husustaki ulviyyetini daha iyi anlamak için başka dinlerle kısa bir mukayese yapmak yerinde olur sanırım. Meselâ Hristiyanlıktaki dînî tahakküm, vicdanlara baskı yapacak kadar ileri gitmiştir. Papazların din nâmına işledikleri şenâatlar sayılmıyacak kadar çoktur. Günümüzde bile günah çıkarmak geleneği, yapılan hatâları îtiraf vesîlesiyle bir takım safdil insanların en mahrem hâline nüfuz ederek, bu safdil kimselerin vicdanlarına olmadık rezaletler sokuyorlar. Bunun en canlı örneği vaktiyle engizisyon mahkemelerinde görülmüştü. Günahları çıkarmaya kendilerini memur addeden papazlar, şeytanı bile hayrete düşürecek binbir türlü hîle-

ler yaparak Hristiyan âlemini asırlarca din adına tahakküm altında bulundurdular. Eğer Endülü's yoluyla İslâmiyet Avrupa'ya uzanmasaydı, kimbilir daha kaç asır bu yersiz baskı altında bulunacaktı. Dini bayağı duygularına âlet eden papazlar, İslâmiyet'in fazîlet ellerini uzatmasıyle kötü gelenekleri son bulmuş bu yüzden de İslâmiyete düşman kesilmişlerdir. Her fırsatta misyonerler kanalıyla çeşitli renklere bürünerek broşürler yayınlıyarak, temiz Müslümanları yanıltmaya çalışmışlardır. İslâmiyetin akla verdiği önemi Peygamberimizin şu hadîs-i şerîfleriyle açıklıyalım : «Ben de insanım, dînimize mütaallik bir şey emredersem onu alınız, fakat re'yimden bir şeyle emredersem insan olduğum için o re'yim yanlış veya doğru olabilir.» buyurmaktadır.

« ائمانا بشر اذا امرتكم بشيء من دينكم فخذوا به واذا امرتكم بشيء من رأي فانما انا بشر »

« لارهبانية في الاسلام »

Hamza AYAN